

Asiantuntijalausunto Eduskunnan Sosiaali- ja terveysvaliokunnalle 1.12.2022

Tanja von Knorring

Transfeminiinit ry

Puheenjohtaja

HE 189, esitys Laiksi sukupuolen vahvistamisesta

- A) Hyvät kohdat hallituksen esityksessä
- B) Oleelliset puutteet esityksessä:
 - B1) Nuoret
 - B2) Hakemusmenettely ja harkinta-aika
 - B3) Intersukupuolisten lasten kosmeettisen leikkausten kieltäminen
 - B4) Kolmas sukupuoli
- C) Muut huomautettavat



Transfeminiinit



A) Hyvä kohdat esityksessä laiksi

Lisääntymiskyvyyttömyyden vaatimus
poistuu

Pitkät psykiatriset arviointiajat
poistuvat

Juridisen prosessin erottaminen
lääketieteellisestä prosessista



B.1 Täysi-ikäisyysvaatimus 1/3

- Täysi-ikäisyysvaatimusta ei ole mitenkään perusteltu
- Valmistelumuistio sisältää runsaasti selvityksiä siitä, että alaikäisille olisi taattava yhdenvertaiset mahdollisuudet
- Kansainväliset ihmisoikeustoimijat suosittelet vahvasti alaikäisille oikeutta oman identiteetin mukaiseen juridiseen sukupuoleen
- Lasten oikeuksien sopimuksen turvaama lapsen oikeuksien ensisijaisuus ei toteudu jos heidät rajataan pois

B.1 Täysi-ikäisyysvaatimus 2/3

- YK:n SOGI (sateenkaari)-asiantuntija toteaa, että:
- Kieltäessään sukupuolen juridisen vahvistamisen alle 18-vuotiailta valtiot alistavat heidät syrjinnälle, väkivallalle, vainolle ja hyväksikäytölle
- STM valmistelun yhteydessä teettämä selvitys yhtyy tähän – siinä 75% nuorista ilmoitti että väärä sukupuolitunnus alentaa elämänlaatua

B.1 Täysi-ikäisyysvaatimus 3/3

- Oikeuskansleri, lapsiasiavaltuutettu ja enemmistö lausunnonantajista yhtyvät tähän
- Suku- ja Etunimilaki (946/2017) antaa jo nyt 15-v oikeuden korjata nimensä toisen sukupuolen mukaiseksi
- Yli puolessa (17) EU/EEA-maassa alaikäisillä on oikeus jollain tavalla korjata juridinen sukupuolimerkintä

B2 Hakemusmenettely ja harkinta-aika

- Hakemusmenettely ei ole itsemäärättelyoikeus, mikä oli myös hallitusohjelmassa määritelty tavoitteeksi
- -> Ei takaa yhdenvertaista käsittelyä
- -> Digiviraston viranhaltijat eivät ole asiantuntijoita transsukupuolisuudessa
- -> Ei ole määritelty laissa mitään kriteerejä hakemuksen sisällölle

B2 Hakemusmenettely ja harkinta-aika

- Harkinta-aika on turha, itse käsittely saattaa viranomaisella kestää jonoista johtuen jopa puoli vuotta
- Henkilön korjatesa sukupuolimerkinnän saattaa kulua vuosi jopa kaksi, ennen kuin kaikki eri asiakkuudet, liittymät ja kortit toimivat, jos edes kaikkia voi muuttaa
- Muutos maksaa, ja esim. reseptit häviävät omastakannasta, tunnistautuminen ei onnistu viikkoihin ym.

Intersukupuolisten lasten ei välttämättömien kosmeettisten leikkausten kieltäminen

- Hallitusohjelman mukainen kiello jätettiin pois vaikka asiaa vielä erikseen käsiteltiin työryhmässä
- Nyt altistetaan pieni mutta silti olemassa oleva ryhmä lapsia vakavalle kaltoinkohtelulle
- Leikkaukset lähtevät ajatuksesta, että on vain naisia tai miehiä, vaikka biologia tietää nykyään, että sukupuoli on kuin jatkumo jossa meitä on jokaisessa jatkumon kohdassa, eniten kummassakin päässä, mutta keskellä olevia löytyy. Biologisesti sukupuolta ei edes voi palautta kahteen vastakkaiseen ryhmään
- YK:n ihmisoikeusneuvoston yleiskokouksen määräaikaistarkastelussa Suomi sai useita suosituksia näiden leikkausten kriminalisoimiseksi

Muunsukupuolisuus, kolmannen sukupuolen vaihtoehto

- Tarpeellinen niin intersukupuolisille kun sukupuoli-identiteettiin perustavalle määrittelylle
- Monessa maassa käytössä, esim. Islanti, Malta, Yhdysvallat (passi), Kanada (osavaltioita), Intia ym
- Muista maista Suomeen muuttavat muunsukupuoliset merkitään naisiksi, mitä he eivät ole tai koe olevansa

Muut huomautettavat

- 2 § 4 mom poistettava (ilmoitus toiselle puolisolle)
- 5 § Vanhemmuusnimike olisi oltava automaattinen ei erikseen haettava, ja on useita
- 6 § Ulkomainen päätös tunnustettava iästä riippumatta (paluumuuttavat kaksoiskansalaiset)
- Väestötietojärjestelmälaista sen 40 § 2 mom:
- Poistettava, nyt mahdollistaa liian helposti transtaustaisten henkilöiden sukupuolenkorjaustietojen luovuttamisen asiattomaan ja valvomattomaan käyttöön

Kiitos!

Lisäksi kirjallisessa lausunnossamme on lopussa terminologia avattu, jos jollekin tuntuvat hankalille tai vaikeille.